

ONDERZOEK MEI 2021

TRANSPARANTIE OVER NEVENWERKZAAMHEDEN

WAGENINGSE VOEDINGSWETENSCHAPPERS

OVERSCHRIJDEN - NOG STEEDS - DE REGELS

WAGENINGEN UNIVERSITY & RESEARCH KOMT BELOFTE NIET NA

SAMENVATTING

Foodwatch onderzocht in november 2020 de transparantie over nevenwerkzaamheden van bijzonder hoogleraren voeding aan Wageningen University & Research (WUR).¹ Uit het onderzoek bleek dat 46% (11 van in totaal 24) van de onderzochte bijzonder hoogleraren voeding van Wageningen University & Research onvoldoende transparant waren: hun nevenwerkzaamheden waren in november niet (allemaal) openbaar toegankelijk op hun universiteitsprofielpagina. Een half jaar na haar eerste onderzoek heeft foodwatch opnieuw de transparantie over nevenwerkzaamheden van bijzonder hoogleraren voeding aan WUR onder de loep genomen.

- Nog steeds is 29% (zeven van in totaal 24) van de onderzochte bijzonder hoogleraren voeding van Wageningen University & Research onvoldoende transparant: hun nevenwerkzaamheden zijn niet (allemaal) openbaar toegankelijk op hun universiteitsprofielpagina.
- Bijna één derde van de bijzonder hoogleraren overtreedt daarmee nog steeds de gedragsregels met betrekking tot nevenwerkzaamheden: die van de Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit², de sectorale regeling nevenwerkzaamheden³ en de Regeling Nevenwerkzaamheden Wageningen University & Research⁴.

Transparantie over nevenwerkzaamheden is in het geval van bijzonder hoogleraren extra belangrijk, aangezien hun leerstoel door een derde partij wordt gefinancierd. Zonder transparantie kan er nog moeilijker gecontroleerd of ingeschat worden of er sprake is van mogelijke beïnvloeding door externe partijen. Transparantie is cruciaal om in te schatten in welke mate wetenschappelijk onderzoek en wetenschappers onafhankelijk zijn of, in mindere of meerdere mate, de belangen van het bedrijfsleven vertegenwoordigen. In meerdere gedragscodes staat transparantie (over nevenwerkzaamheden) dan ook centraal. Iedereen moet kunnen nagaan of er sprake is van eventuele belangenverstremgeling, of hier in ieder geval waakzaam voor zijn. Het belang van transparantie (over nevenwerkzaamheden) is verder uitgewerkt in het voorgaande rapport van foodwatch uit november 2020.⁵

WUR KOMT BELOFTE NIET NA

Foodwatch onderzocht in november 2020 de transparantie over nevenwerkzaamheden van bijzonder hoogleraren voeding aan Wageningen University & Research (WUR).⁶ Uit het onderzoek ‘Transparantie over nevenwerkzaamheden – Wageningse voedingswetenschappers overschrijden de regels’, bleek dat 46% (11 van in totaal 24) van de onderzochte bijzonder hoogleraren voeding van Wageningen University & Research onvoldoende transparant was: hun nevenwerkzaamheden waren in november niet (allemaal) openbaar toegankelijk op hun universiteitsprofielpagina.

Wageningen University & Research erkende naar aanleiding het rapport publiekelijk het gebrek aan transparantie over nevenwerkzaamheden.⁷

“WUR heeft net als andere universiteiten met de Vereniging van Universiteiten (VSNU) afspraken gemaakt over het openbaar maken van relevante nevenfuncties op de profielpagina's van hoogleraren. Alle buitengewoon hoogleraren hebben dan ook met WU een overeenkomst ondertekend waarbij zij zich verplichten hun nevenwerkzaamheden openbaar te maken op hun profielpagina op We@WUR. Foodwatch constateert echter terecht dat dit niet bij alle onderzochte buitengewoon hoogleraren was gebeurd.”

WUR stelt transparantie belangrijk te vinden en het registreren van nevenfuncties als een prioriteit te zien. *“Het registreren van de nevenfuncties van (bijzonder) hoogleraren blijft prioriteit binnen WUR en zal blijvend onder de aandacht worden gebracht en worden gemonitord”*, aldus WUR. De universiteit beloofde hierbij ook beterschap op korte termijn: *“WUR heeft alle buitengewoon hoogleraren nogmaals benaderd en dringend verzocht de tekortkomingen rond nevenwerkzaamheden in het systeem op korte termijn aan te passen!”*.

Foodwatch moet echter constateren dat een half jaar later de tekortkomingen rond nevenwerkzaamheden nog steeds niet aangepast zijn. Foodwatch concludeert hieruit dat WUR de belofte voor betere transparantie niet is nagekomen.

ONDERZOEKSMETHODE

Foodwatch onderzocht of bijzonder hoogleraren voeding aan Wageningen University & Research al hun nevenwerkzaamheden op hun WUR-profielpagina vermelden – conform de regels. De focus ligt op WUR, omdat deze universiteit bekend is om haar voedingsonderzoek en een hoog aantal hoogleraren met aandachtsgebied voeding telt.

Foodwatch baseert zich op het meest recente overzicht (februari 2021) van de hoogleraren werkzaam bij WUR⁸ en het voorgaande onderzoek van foodwatch uit november 2020⁹. De bijzonder hoogleraren werden opgenomen in het onderzoek indien ze vallen onder de volgende voedingsgerelateerde departementen¹⁰:

- Agrotechnologie en Voedingwetenschappen, waaronder de leerstoelgroepen binnen de clusters Levensmiddelentechnologie, Voedingwetenschappen, Biobased wetenschappen en Biomoleculaire Wetenschappen.
- Dierwetenschappen, waaronder de leerstoelgroepen binnen de cluster Dieren in Toekomstige Voedselsystemen en de Samenleving (leerstoelgroep Adaptatiefysiologie, Diervoeding, Dierlijke Productiesystemen, Aquacultuur en Visserij). De clusters Populatie Dynamiek en Genomica en Integratie Dierbiologie werden niet meegenomen.
- Plantenwetenschappen, waaronder de leerstoelgroepen Centre for Crop Systems Analysis, Farming Systems Ecology, Laboratorium voor Plantenveredeling en Plantaardige Productiesystemen. De overige leerstoelgroepen werden niet meegenomen.

Naast bovenstaande departementen zijn er ook meerdere onderzoeksinstituten, die toepassingsgericht- en praktijkonderzoek doen met als aandachtsgebied voeding. Ook meegenomen in dit onderzoek zijn hoogleraren verbonden aan het onderzoeksinstituut¹¹:

- Wageningen Bioveterinary Research
- Wageningen Food & Biobased Research

- Wageningen Livestock Research
- Wageningen Food Safety Research

Voor iedere bijzonder hoogleraar met als aandachtsgebied voeding is vervolgens gekeken naar:

- De leerstoel
- De financier
- De aanwezigheid van een profielpagina op de website van de universiteit (verder: universiteitsprofielpagina)
- De benoeming van nevenwerkzaamheden op de universiteitsprofielpagina
- Mogelijk onvermelde nevenwerkzaamheden

De nevenwerkzaamheden op de universiteitsprofielpagina moeten openbaar worden gemaakt via het register We@WUR¹². Foodwatch onderzocht – via een uitgebreide studie van onder meer LinkedInpagina's, websites van bedrijven, en dergelijke meer – of al de nevenwerkzaamheden vermeld worden op de universiteitsprofielpagina.

Om te toetsen of de bijzonder hoogleraren aan de regels voldoen, is vertrokken vanuit de 'Regeling Nevenwerkzaamheden Wageningen University & Research'¹³ en bijkomend ook de 'Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit'¹⁴ en 'Sectorale regeling nevenwerkzaamheden' van de Vereniging van Universiteiten (VSNU)¹⁵. Zie het foodwatch-rapport van november 2020 voor een beknopte omschrijving van deze regelingen en gedragscodes.¹⁶

RESULTATEN

In totaal zijn er vierentwintig bijzonder hoogleraren voeding (BHV) werkzaam bij Wageningen University & Research (WUR). WUR stelt: *“Alle nevenfuncties van hoogleraren worden transparant weergegeven op onze internetpagina We@wur.”* Uit onderzoek van foodwatch blijkt dat voor 29% van de onderzochte bijzonder hoogleraren de nevenwerkzaamheden niet (allemaal) openbaar toegankelijk zijn op de universiteitsprofielpagina via We@wur. Bij het onderzoek in november 2020 (een half jaar terug) was dit nog 46%. Dit is een verbetering, maar een half jaar na het rapport van foodwatch is nog steeds bijna één derde van de BHV onvoldoende transparant over hun nevenfuncties. Deze bijzonder hoogleraren overtreden hiermee de ‘Regeling Nevenwerkzaamheden Wageningen University & Research’, de ‘Sectorale regeling nevenwerkzaamheden’ van de Vereniging van Universiteiten en de ‘Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit’.

De onderzoeksresultaten

- In totaal werden vierentwintig bijzonder hoogleraren voeding (BHV) onderzocht.¹⁷
- Zeven BHV hebben hun nevenwerkzaamheden niet (allemaal) openbaar toegankelijk gemaakt op de universiteitsprofielpagina via We@Wur.
  - Twee van deze zeven BHV hebben geen universiteitsprofielpagina.
  - De andere vijf vermelden hun nevenwerkzaamheden niet (allemaal) op hun universiteitsprofielpagina. Hiervan vermelden twee BHV geen nevenwerkzaamheden, en drie vermelden ze niet allemaal.
- Zeventien BHV hebben wel al hun nevenwerkzaamheden wel openbaar toegankelijk gemaakt op de universiteitsprofielpagina via We@Wur. Dertien van de in totaal vierentwintig BHV hebben een nevenwerkzaamheid bij een bedrijf, zoals bij Unilever, BASF, Campina, Nutricia en Nutreco. Drie van deze dertien hebben dit niet openbaar toegankelijk gemaakt op We@Wur. Twee van deze drie hebben geen profielpagina, de derde heeft de nevenwerkzaamheid niet vermeld op de universiteitsprofielpagina via We@Wur.

DIT WIL FOODWATCH

De voedingswetenschap staat in de uitverkoop: wetenschappelijk onderzoek raakt steeds meer afhankelijk van industrie-financiering.¹⁸ Dit is niet zonder risico's. Om de risico's in te perken moeten de 'Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit' en bijkomende regels zoals rond nevenwerkzaamheden nageleefd worden. Hierbij hoort 100% transparantie over nevenwerkzaamheden.

Uit het onderzoek van foodwatch blijkt echter dat de regels – die de samenwerking met (voedings)bedrijven in goede banen moet leiden – niet goed worden nageleefd.

- Foodwatch vraagt WUR het gebrek aan transparantie over nevenwerkzaamheden en de overtreding van de regels bij de betrokkenen opnieuw te onderzoeken en aan te pakken.
- Aangezien het dringend verzoek van WUR aan de bijzonder hoogleraren – om de tekortkomingen rond nevenwerkzaamheden op korte termijn aan te passen – niet tot het gewenste resultaat heeft geleid, vraagt foodwatch WUR verdere en strengere maatregelen te nemen.
- Foodwatch vraagt de Vereniging van Universiteiten (VSNU) en/of de universiteiten volledige transparantie over nevenwerkzaamheden te waarborgen, via profielpagina's op de website van de universiteiten. Foodwatch spoort de VSNU en de universiteiten hierbij aan eenduidige regels te hanteren, aangezien per universiteit kan verschillen wat onder een openbare profielpagina wordt verstaan.
- Foodwatch vraagt verduidelijking aan de VSNU en de universiteiten over de onderzoeksmethode voor de inventarisatie en rapportage met betrekking tot de registratie van nevenwerkzaamheden: wordt er een eenduidige en voldoende diepgravende onderzoeksmethode gehanteerd?
- Foodwatch roept de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap op te waken over betere naleving van transparantie.

Voedselwaakhond foodwatch wil dat de consument kan vertrouwen op onafhankelijke – of op z'n minst transparante – voedselwetenschap.

Via het manifest 'Stop de uitverkoop van wetenschap!' roept foodwatch de verschillende spelers op tot actie.

[TEKEN NU OP WWW.ACTIEFOODWATCH.NL](http://WWW.ACTIEFOODWATCH.NL)

BRONNEN

- ¹ [https://www.foodwatch.org/fileadmin/-NL/foodwatch transparantie over nevenwerkzaamheden rapport 2020.pdf](https://www.foodwatch.org/fileadmin/-NL/foodwatch%20transparantie%20over%20nevenwerkzaamheden%20rapport%202020.pdf)
- ² <https://www.vsnu.nl/files/documenten/Nederlandse%20gedragscode%20wetenschappelijke%20integriteit%202018.pdf>
- ³ <https://www.vsnu.nl/files/VSNUNL202017/Sector%20regeling%20nevenwerkzaamheden%202017.pdf>
- ⁴ https://www.wur.nl/upload_mm/4/6/9/81fd0829-cf8e-48ca-a65e-e0eaf12cdd71_Regeling%20Nevenwerkzaamheden%20WUR.pdf
- ⁵ [https://www.foodwatch.org/fileadmin/-NL/foodwatch transparantie over nevenwerkzaamheden rapport 2020.pdf](https://www.foodwatch.org/fileadmin/-NL/foodwatch%20transparantie%20over%20nevenwerkzaamheden%20rapport%202020.pdf)
- ⁶ [https://www.foodwatch.org/fileadmin/-NL/foodwatch transparantie over nevenwerkzaamheden rapport 2020.pdf](https://www.foodwatch.org/fileadmin/-NL/foodwatch%20transparantie%20over%20nevenwerkzaamheden%20rapport%202020.pdf)
- ⁷ <https://www.wur.nl/nl/nieuws/Nevenwerkzaamheden-hoogleraren-WUR.htm>
- ⁸ <https://www.wur.nl/nl/Landingspagina-redacteuren/nl/show/Professors-of-Wageningen-University-February-2021.htm>
- ⁹ [https://www.foodwatch.org/fileadmin/-NL/foodwatch transparantie over nevenwerkzaamheden rapport 2020.pdf](https://www.foodwatch.org/fileadmin/-NL/foodwatch%20transparantie%20over%20nevenwerkzaamheden%20rapport%202020.pdf)
- ¹⁰ <https://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Leerstoelgroepen.htm>
- ¹¹ <https://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Onderzoeksinstituten.htm>
- ¹² https://www.wewur.wur.nl/zoeken_naam/default.aspx
- ¹³ <https://www.wur.nl/nl/show/Regeling-Nevenwerkzaamheden-Wageningen-University-Research.htm>
- ¹⁴ <https://www.vsnu.nl/files/documenten/Nederlandse%20gedragscode%20wetenschappelijke%20integriteit%202018.pdf>
- ¹⁵ <https://www.vsnu.nl/files/VSNUNL202017/Sector%20regeling%20nevenwerkzaamheden%202017.pdf>
- ¹⁶ [https://www.foodwatch.org/fileadmin/-NL/foodwatch transparantie over nevenwerkzaamheden rapport 2020.pdf](https://www.foodwatch.org/fileadmin/-NL/foodwatch%20transparantie%20over%20nevenwerkzaamheden%20rapport%202020.pdf)
- ¹⁷ De uitgebreide resultaten (met onderzoekstabel) zijn op te vragen bij foodwatch.
- ¹⁸ <https://www.foodwatch.org/nl/onze-campagne-themas/onze-campagnes/politieke-en-wetenschappelijke-integriteit/stop-de-uitverkoop-van-wetenschap/>